

KEMPPILÄ

Kyläkeskiviikko 15.4.2015

Suomen maatalousmuseo Sarka
lina Wahlström

Kylän rajat ja kylätontti nykynykykartalla

Kemppilän kylätontti Mäenpään suunnasta vuonna 2015. Kuva: Iina Wahlström, Suomen Maatalousmuseo Sarka

Kemppeilän kylätontti kaupungin suunnasta vuonna 2015. Kuva: Iina Wahlström, Suomen maatalousmuseo Sarka

Kemppilän kylätontti Pölkintieltä 2015. Kuva: Iina Wahlström, Suomen maatalousmuseo Sarka

Sarkajako Kempopilässä

Heikkilä
Pölkki
Nahila

Kemppilä 1780-luvulla

Talot:
Heikkilä
Pölkki
Nahila

- Kylän rajojen sisällä myös muiden maita. Tässä Vesikosken Äyväriin talon niittyä.
- Kylän rajat eivät olleet aivan kiistattomat. Esim. 1638 syyskäräjillä käsiteltiin Vesikosken ja Kemppilän välistä raja-kiistaa

Reservin sotilaan maa-ala

Sotilaat Kemppeilässä

- ruotu nro 81 = Pölkki ja Nahila, Ylistaron Mäenpään Markkula
- ruotu nro 82 = Heikkilä, Vesikosken Myllykylä ja Kuttinen

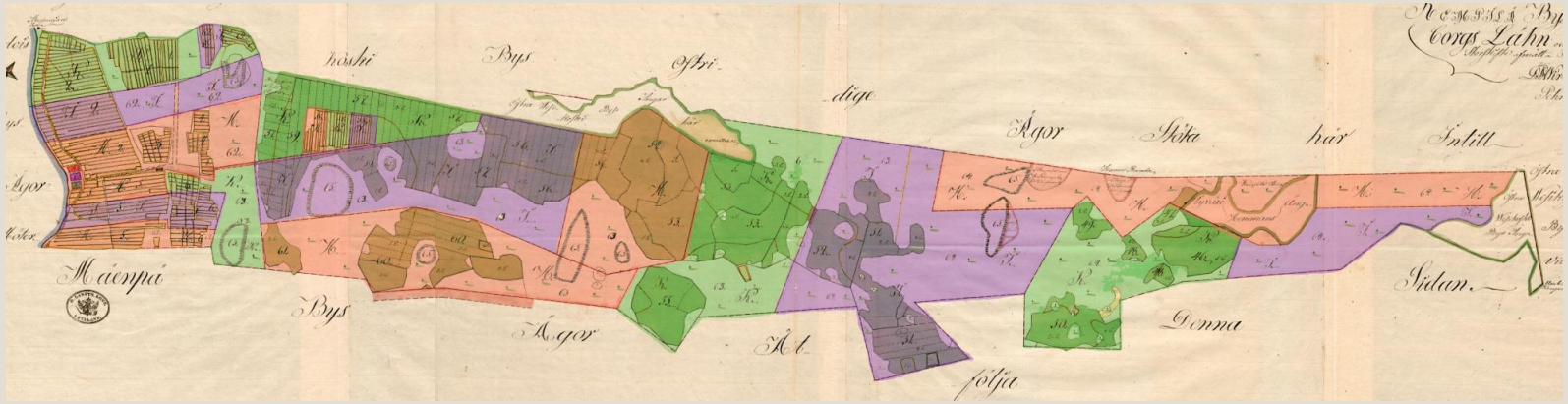
◦ 1700	Erkki Mikonpoika Lustig	Pölkki/Nahila
◦ 1725-1741	Gustav Öwerdådig	Pölkki/Nahila
◦ 1725-1748	Eric Leerman	Heikkilä
◦ 1747-57	Simon Käck	Pölkki/Nahila
◦ 1753-1760	Mikko Kempe	Heikkilä
◦ 1762-1773	Mats Lindbäck	Pölkki/Nahila
◦ 1761-99	Perttu Lunta	Heikkilä (torppansa oli Vesikosken puolella)
◦ 1781-85	Johannes Mattson	Pölkki
◦ 1792-1809	Johan Henriksson	Pölkki
◦ 1792-1813	Henrik Ahlberg	Nahila
◦ 1804-22	Johan Cairén	Heikkilä

Pellot ja niityt

1700-luvun lopun nimistöä

Isojako Kemppilässä 1782

Heikkilä = punainen (4 lohkoa)

Pölkki = lila (5 lohkoa)

Nahila = vihreä (5 lohkoa)

Isojaon järjestely 1883

Heikkilä = punainen (2 lohkoa)

Pölkki = lila (3 lohkoa)

Nahila = vihreä (1 lohko)

Heikkilä

- 1763 Puntamäen rusthollin (Lieto) augmentti
- 1782 Isojako
- 1884 siirto nykyiselle paikalleen

Kuva: Suomen maatilat , III osa (1932)

- 1540 Heikki Killi
- 1554 Hemminki Olavinpoika
- 1631 Pentti Hemminginpoika
- 1634 Tuomo Pentinpoika
- 1649 Heikki Tuomonpoika
- 1670 Heikki Heikinpoika Heikkilä
- 1700 Antti Sipinpoika Heikkilä
- 1709 Jaakko Antinpoika Heikkilä
- 1742 Johan Eschilsson
- 1751 Jacob Erickson Heikkilä
- 1792 Erik Heikkilä
- 1814 Anders Ericsson
- 1823 Tobias Heikkilä
- 1833 Juho Juhonpoika Valin aka Johan Heikkilä
- 1866 Robert Heikkilä
- 1893 Kustaa Vihtori II Heikkilä
- 1930 B.K. Linkomies

Pölkki

- 1763 Uotilan rusthollin (Pöytyän Karviainen) augmentti
- 1782 Isojako
- 1835 liitettiin Heikkilään
- 1540 Markku Pietarinpoika Kemppe
- 1569 Tuomo Markunpoika
- 1638 Sipi Yrjönpoika
- 1651 Yrjö Filpunpoika
- 1656 Sipi Yrjönpoika
- 1664 Pietari Pentinpoika
- 1676 Heikki Pietarinpoika
- 1685 Erkki Heikinpoika Pölkki
- 1709 Elias Pölkki aka Elias Punkki
- 1732 Henrick Mårtenson
- 1749 Bertill Henriksson
- 1751 Jacob Henriksson
- 1770 Henrik Pölkki
- 1835 Salomon Pölkki

Nahila

- talo kulki nimillä Inu, lina, Ina ja Inna
- 1751 nimeksi vakiintuu Nahi tai Nahila
- 1763 Laurilan rusthollin (Pöytyän Karviainen) augmentti
- 1782 Isojako
- 1883 mennessä nykyiselle paikalleen
- 1922 nykyinen päärakennus

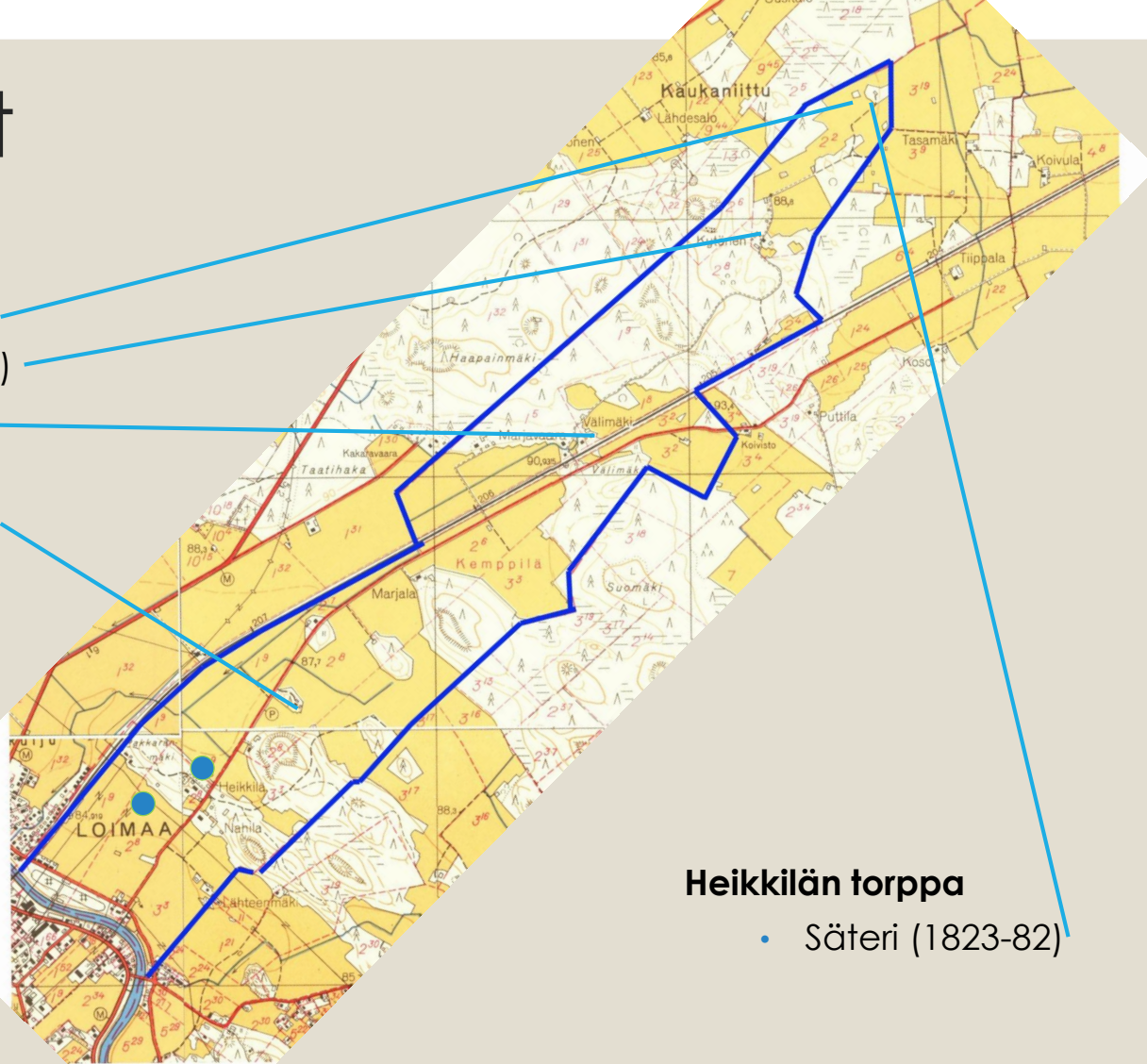
Kuva: Suomen maatilat , III osa (1932)

- 1540 Markku Olavinpoika
- 1585 Sipi Markunpoika
- 1622 Tapio
- 1636 Mats Staffansson
- 1639 Mats Bengtsson
- 1652 Yrjö Matinpoka ja Tuomo Yrjönpoika
- 1680 Jaakko Yrjönpoika Ina/Nahila
- 1725 Simon Nahila
- 1758 Henric Simonsson Nahi
- 1792 Henric Henricsson
- 1814 Henric ja/tai Anders Henricsson
- 1845 Rekolan perikunta
- 1859 Heikki Liljefors
- 1883 Heikki Liljeforsin perikunta
- 1893 Frans Erland Knuuti
- 1910 Edvin Tenhunen

Torpat

Pölkin torpat

- Levo (1873-85)
- Kytönen (1883-)
- Välimäki (1873-1905)
- Mäkelä (1831-)
- Santeri (1820-85)

Heikkilän torppa

- Säteri (1823-82)

Kylän väkeä

- Talollisten perheet ja palkolliset
- Paimenet
 - Johan Christersson 1786
 - Mattis Johansson 1792
- Työmiehet / mäkitupalaiset
- Itselliset
 - Marjastina Joelintytär 1873
- Ammatin harjoittajat
 - Leipuri Carl Roos 1873
 - Lökkiseppä Jaakko Laine 1910
 - Suutari Juha Grönroos 1883
 - Valokuvain tekijä Mikael Joosenpoika Alakoski 1883
- Muu kulkeva väki
 - Ruotuvaivainen Mats Andersson 1866
- Persoonat
 - Syli-Joeli 1885 ? = Joeli Salomoninpoika

Kemppilä

Loimaan lehdessä julkaistu tiivistelmä esitelmästä

Kemppilän vanhan kylätontin paikka on helppo hahmottaa vielä tänäkin päivänä. Jos seisoo Kemppilänkadun, Mäenpääkadun ja Pölkintien risteyksessä katse joelle päin suunnattuna, voi kuvitella eteensä Kemppilän kolmen talon rivistön. Nämä kolme taloa olivat Nahila, Pölkki ja Heikkilä.

Kemppilän kaikki kolme taloa ovat olleet pienehköjä ja veroluvultaan samansuuruisia. 1700- ja 1800-luvuilla kaikki kylän talot ovat augmentteja eli niin sanottuja aputiloa. Augmenttitilat maksoivat pääosan veroistaan kruunun sijaan jollekin rusthollille eli ratsutilalle. Heikkilä on toiminut ainakin Liedossa sijainneen Punta-mäen, Pölkki Pöytyän Uotilan ja Nahila pöytyäläisen Laurilan rusthollin augmenttina.

Pölkin taloa isännöi 1450-60-luvuilla Markku Pietarinpoika Kemppi . Onko kylä saanut nimensä tämän isännän mukaan vaiko isäntä kylän mukaan, sitä emme valitettavasti tiedä.

Kylän vanhimpana talona kuitenkin pidetään Heikkilää. Se lienee saanut nimensä ensimmäisen tunnetun isäntänsä, 1540-50-luvulla vaikuttaneen Heikki Killin mukaan. Vuonna 1688-1694 talossa toimi räätälinä Antti Sipinpoika, josta myöhemmin tuli naimakaupan kautta talon isäntä.

Hänen poikansa, Jaakko Antinpoika Heikkilä, toimi isovihan aikana venäläisten veronkantomiehenä. Isovihan jälkeen eräät veronkantomiehet saivat osakseen koviakin syytöksiä. Tapausten selvittely ja todistaminen oli tosin vuosien perästä hankalaa. Jaakko Antinpoika Heikkilää syytettiin kahden muun miehen kanssa Metsämaalla tapahtuneesta Kallion Erkki Antinpoika Anttilan pahoinpitelystä. Syytteen mukaan väkivallan teko olisi pitänyt sisällään lumihangessa avojaloin seisottamista sekä parran ja hiusten polttamista.

1830-40-lukujen taitteessa Pölkki siirtyi Heikkilän omistukseen. Robert Heikkilän isännyyden aikana vuonna 1884 Heikkilän talo siirrettiin nykyiselle paikalleen.

Nahilan talo tunnettiin aikaisemmin nimillä Ina ja Inu, nimi esiintyy myös muun muassa muodoissa lina, Inna ja lju. Ina tarkoittaa pientä joessa käytettyä nuotaa. Voidaan vain arvailla onko tällä merkityksellä yhteyttä talon nimeen.

Nahila-nimen juuret juontavat herra Wittenbergiin ja Loimaan vapaaherrakunnan muodostamiseen. Säteriksi nimitystä Vesikosken kylästä haluttiin lääninherran välittömään hallintaan saada yhtenäinen ala. Perintö-talot eivät kuitenkaan olleet niin vain otettavissa vaan niiden isännille oli osoitettava muista kylistä vastaavan-kokoiset uudet viljelmät. Vuonna 1652 Vesikosken Nahin talon isännälle Yrjö Matinpojalle osoitettiin tästä syystä uusi talo, vaihtuvia isäntiä nähnyt ja verovaikeuksissa ollut Kempinlän Ina. Ennen pitkään talosta alettiin käyttää nimeä Nahila.

Nahila siirrettiin jokirannasta nykyiselle paikalleen vuoteen 1883 mennessä ja nykyisen päärakennuksena se sai vuonna 1922.

Keppilän kylässä olleista torpista suurin osa sijaitsi Pölkin mailla. Torpat olivat: Santeri, Mäkelä, Välimäki, Levo ja Kytönen. Näiden lisäksi kylässä on ollut Säterin torppa, Heikkilän mailla.

Lähteitä

- Veikko Laakso: Suur-Loimaan historia, osat I ja II
- Suomen sukuhistoriallisen yhdistyksen kuvatietokanta www.sukuhistoria.fi (kirkonkirjat)
- Kansallisarkiston digitaaliarkisto diginarc.fi (kirkonkirjat, kartat)
- Maanmittaushallituksen arkisto (kartat)
- Timo Verho: Loimaan talonpoikaissuvut 1540-1870
- Suomen maatilat 1923 (<http://sukutilat.sarka.fi/>)
- Jari Niemelä: Tuntematon ruotusotilas. Ruotsinajan lopun ruotuarmeijan miehistön sosiaalinen ja taloudellinen asema Satakunnassa (1990)